

Sachin Sir's English Speaking

Its 100% guaranteed course

सबसे आसान तरीकेसे

अंग्रेजी बोलना

सिखानेके लियेही

हम जाने जाते है।

9028851719

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

उपलब्ध आहे!

मिस्त्री, टाइल्स
फिटर, पेंटर,
कारपेंटर,
प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर
वर संपर्क करावा.

संपर्क
मो. 8482839451

शुक्रवार २९ ऑगस्ट २०२५

Friday 29 August 2025

वर्ष : ५ | अंक : १६१

Year : 5 | Issue : 161

दैनिक

किंमत : ₹ ५/-

Daily

Rate: Rs. 5/-

एसआय भरती 2021

जयपूर : राजस्थान उच्च न्यायालयाने 2021 ची एसआय भरती रद्द केली आहे. न्यायमूर्ती समीर जैन यांच्या खंडपीठाने हा निर्णय दिला आहे. 14 ऑगस्ट रोजी सुनावणी पूर्ण झाल्यानंतर राखीव ठेवलेल्या निर्णयात न्यायालयाने हा निर्णय दिला. सुमारे एक वर्षापूर्वी 13 ऑगस्ट रोजी भरतीमध्ये अनियमितता असल्याचा आरोप करत उच्च न्यायालयात याचिका दाखल करण्यात आल्या होत्या, ज्यामध्ये संपूर्ण प्रक्रिया रद्द करण्याची मागणी करण्यात आली होती. हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की उच्च न्यायालयाने राज्य सरकारला एसआय भरतीबाबत निर्णय घेण्यासाठी 3 वेळा वेळ दिला होता, परंतु सरकारने कोणताही निर्णय घेतला नाही. या परीक्षेत 3 लाख 80 हजार मुले बसली होती. उच्च न्यायालयाच्या कडक आदेशानंतर सरकारने एसआय भरती परीक्षेबाबत एक समिती स्थापन केली होती, ज्याने आपल्या अहवालात परीक्षा रद्द न

पेपर लीक प्रकरणात उच्च न्यायालयाचा सरकारला झटका

करण्याची शिफारस केली होती. बेनिवाल म्हणाले की, गृहमंत्री अमित शहा आणि प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी यांनी राजस्थानमधील निवडणुकीदरम्यान आश्वासन दिले होते की, जर राजस्थानमध्ये त्यांचे सरकार सत्तेत आले तर ते पेपर लीक माफियांना अंडरवर्ल्डमधूनही शोधून काढतील, परंतु सरकारवर त्यांच्या काही मोठ्या नेत्यांचा दबाव होता. किरोरी म्हणाले की, हा सत्याचा विजय आहे. सरकारच्या भूमिकेविरुद्ध भरती परीक्षा रद्द करण्याची मागणी करणारे कॅबिनेट मंत्री किरोडी लाल मीणा यांनीही या निर्णयावर प्रतिक्रिया दिली आहे आणि म्हटले आहे की हा निर्णय जनतेच्या भावनांनुसार घेण्यात आला आहे. हा सत्याचा विजय आहे. हा संघर्षाचा विजय आहे. मी या मुद्द्यावर आंदोलन केले होते. जर मागील सरकारमध्ये मुख्यमंत्री असलेले

सरकार आणि उमेदवारांनी भरती रद्द करण्यास विरोध केला होता आणि अनियमितता केवळ 68 उमेदवारांपुरती मर्यादित असल्याचा युक्तिवाद केला होता. सरकारने न्यायालयाला सांगितले की या भरतीत 54 प्रश्निष्ठाणांशी एसआय, 6 निवडलेले उमेदवार आणि 8 फ्यार उमेदवारांचे संगनमत उघडकीस आले आहे. सरकारने म्हटले की आम्ही पेपर लीकमध्ये सहभागी असलेल्या लोकांना पकडत आहोत आणि त्यामुळे योग्य आणि अयोग्य ओळखणे शक्य आहे. त्यामुळे संपूर्ण भरती रद्द करण्याची आवश्यकता नाही.

अशोक गेहलोत यांनी यावर निर्णय घेतला असता तर मुलांना 2 वर्षे संघर्ष करावा लागला नसता. सहभागी नवीन भरतीत 897 पदे जोडली जातील याचिकाकर्त्यांचे वकील हरेंद्र नील म्हणाले की उच्च न्यायालयाने आपल्या निर्णयात म्हटले आहे

जयपूरमध्ये या प्रकरणी 146 दिवसांपासून आमचे मोठे आंदोलन सुरू होते. त्यामुळे आम्ही दीड लाख लोकांची रॅली काढली, जेलभरो आंदोलन केले, राज्पालांना निवेदनही दिले. लोकसभेतही हा मुद्दा उपस्थित करण्यात आला. सर्वपदीय बैठकीत जेपी नड्ड म्हणाले होते की, पेपर लीकची घटना अतंर्गत लज्जास्पद आहे आणि आम्ही त्यावर चर्चा करू.

- हनुमान बेनिवाल

तुम्ही गोळ्या घातल्या, तरी हटणार नाही ...

मुंबई : मुंबईकडे उपोषणासाठी निघालेले मराठा आरक्षण आंदोलक मनोज जरागे पाटील यांनी गोळ्या घातल्या तरी मागे हटणार नाही, असा निर्धार व्यक्त केला. यावेळी त्यांनी मुख्यमंत्री फडणवीसांना लवकरात लवकर मागण्या मान्य करा, असे आवाहनही केले. ते प्रत्येकवेळी माझ्या समाजाचा आणि माझा अपमान करतात. जाणूनबुजून करतात. कारण मी मंजूर होत नाही. फडणवीस साहेब, पण मी हटत नाही. तुम्ही गोळ्या मारी घातल्या, तरी मनोज जरागे झेलणार आहे.

पण, आता मागे हटत नाही शिवनेरी किल्ल्याच्या पायथ्याशी झालेल्या पत्रकार परिषदेत बोलतांना मनोज जरागे म्हणाले, 'मी पुन्हा पुन्हा सांगतो की, बहुमताची सत्ता आली, मराठ्यांशिवाय आली नाही. पुन्हा पुन्हा मराठ्यांच्या नाराजीची लाट तुमच्याविरोधात गेली, तर तुमचे राजकीय करिअर बरबाद करणारी असल.' 'मी कालही सांगितलं, आजही पवित्र भूमिंतून विनंती करून सांगतो की, फडणवीसजी, तुम्हाला ही योग्य संधी आहे; संधीचं सोनं करायची. गोरगरीब मराठ्यांची मने जिंकायची. तुम्ही मराठ्यांच्या मागण्यांची अंमलबजावणी करा. हेच मराठे तुम्ही दिलेल्या आरक्षणाचा मर्यादित उपकार विस्मरणार नाहीत, अशी भूमिका मनोज जरागे यांनी मुंबईकडे रवाना होण्यापूर्वी मांडली.

'तुम्ही काही आमचे वैरी नाहीत. तुम्ही काही आमचे शत्रू नाहीत. तुम्ही फक्त तुमची मराठाविरोधी आडमुठी भूमिका सोडून द्या. मोकळ्या मनाने वागणाला सुरुवात करा. आम्ही फक्त आरक्षणासाठी तुमच्याशी भांडतोय. तेही लोकशाही मार्गाने. आम्ही दिलेला शब्द कधीही बदलणार नाही. तुम्हाला संधी आली आहे, तिचं सोनं करा', असे मनोज जरागे म्हणाले. एका दिवसाच्या परवानगीबद्दल बोलताना मनोज जरागे म्हणाले, अस होऊ शकत नाही. मग एका दिवसात अंमलबजावणी करा. आताच करा. इथूनच आम्ही टूक भरतो शिवनेरी किल्ल्यावरून. असे कसे होऊ शकते. एका दिवसाच उपोषण कसे करायचे? मग तुम्ही एका दिवसात मागण्या मान्य करा.

बिहारमध्ये राहुल गांधींच्या यात्रेला प्रचंड गर्दी

पाटणा : आगामी विधानसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर लोकसभेतील विरोधीपक्षनेते राहुल गांधी यांनी बिहारमध्ये व्होटर अधिकार यात्रा काढली आहे. या यात्रेला प्रचंड गर्दी होत असल्याने भाजपाची डोकेदुखी वाढण्याची शक्यता आहे. राष्ट्रीय जनता दलाचे नेते तेजस्वी प्रसाद यादव यांच्यासह राहुल गांधी हे भाजपावर सातत्यानं मतचोरीचा आरोप करीत आहेत. याशिवाय मतदारांच्या विशेष फेरतपासणी मोहिमेवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करून इंडिया आघाडीचे नेते निवडणूक आयोगाची कोडी करताना दिसून येत आहे. दुसरीकडे विरोधकांच्या कथित अपप्रचाराला खोडून काढण्यासाठी भाजपाने आपल्या मित्रपक्षांची मोट बांधली आहे. विरोधकांची एकजूटही मोडून काढण्याचा सत्ताधारांचा प्रयत्न आहे. मतदारांच्या विशेष फेरतपासणी मोहिमेमुळे राज्यात सत्ताधारी पक्षाला मोठा फटका बसू शकतो, अशी भीती भाजपाच्या नेत्यांना आहे. कारण-मतदार यादीतून वगळले गेलेले बरेच मतदार हे भाजपाचे

पारंपारिक मतदार होते, अशी शंका त्यांना आहे. निवडणूक आयोगाची मतदार मोहीम व वक्फ दुरुस्ती कायद्यामुळे राष्ट्रीय जनता दल व काँग्रेसला मुस्लीम मतदारांचा मोठा पाठिंबा मिळू शकतो, असं

भाजपाच्या एका नेत्याने म्हटले आहे. जन सुराज पक्षाचे प्रमुख प्रशांत किशोर यांनी बिहारमधील राष्ट्रीय लोकशाही आघाडीच्या प्रमुख नेत्यांवर भ्रष्टाचाराचे व गैरव्यवहाराचे आरोप सुरू केल्यामुळे भाजपाची चिंता वाढली आहे. गेल्या काही आठवड्यांपासून किशोर यांनी भाजपाच्या तीन दिग्गज नेत्यांवर थेटपणे शाब्दिक हल्ला चढवला आहे. यामध्ये भाजपाचे प्रदेशाध्यक्ष दिलीप कुमार जयस्वाल, उपमुख्यमंत्री सम्राट चौधरी आणि आरोप्य मंत्री मंगल पांडे यांचा समावेश आहे. जयस्वाल यांनी किशनगंज येथील 'माथा गुजरी मॅडिकल कॉलेज' या शीख संस्थेवर बेकायदा ताबा मिळवल्याचा आरोप प्रशांत किशोर यांनी केला आहे. उपमुख्यमंत्री सम्राट चौधरी यांचे शैक्षणिक कागदपत्रे खोटे असल्याचे किशोर यांनी म्हटले आहे.

रशियाने युक्रेनवर 629 मिसाईल आणि ड्रोन डागले

नवी दिल्ली : रशिया आणि युक्रेनमधील युद्ध गेल्या चार वर्षांपासून सुरू आहे. अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प पासून ते प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदीपर्यंत... अनेकांनी युद्ध संपवण्याचा प्रयत्न केला आहे. मात्र, दोन्ही देश मागे हटण्यास तयार नाही. या युद्धाची तीव्रता कमी झाली असली तरी, दोन्ही देश अधुनमधून एकमेकांवर हल्ला करत राहतात. आता पुन्हा एकदा रशियाने युक्रेनवर मोठा हल्ला केल्याची माहिती समोर आली आहे. रशियाने युक्रेनची राजधानी कीवमधील युरोपियन युनियन प्रतिनिधी भवनावर हल्ला केला आहे. युक्रेनचे म्हणणे आहे की, या हल्ल्यात किमान 14 जणांचा मृत्यू झाला आहे, तर 48 जण जखमी आहेत. युक्रेनचे परराष्ट्र मंत्री अँड्रई सिबिगा यांनी वरील एका पोस्टमध्ये म्हटले की, रशियाने केलेल्या हल्ल्यात युक्रेनमधील युरोपियन युनियनची एका इमारतीचेही मोठे नुकसान झाले आहे. युक्रेनचे राष्ट्राध्यक्ष झेलेन्स्की म्हणाले की, कीववरील रशियन हल्ल्यात 14 जणांचा मृत्यू झाला आहे, ज्यात तीन मुलांचा समावेश आहे. या हल्ल्याचा केवळ युरोपियन युनियनकडूनच नव्हे, तर जगभरातून निषेध होणे आवश्यक आहे. युक्रेनमधील युरोपियन युनियनचे अध्यक्ष अँटोनियो कोस्टा यांनीही या हल्ल्याची पुष्टी केली आहे.

रशिया युक्रेनवर लढाई मोठा हल्ला

आताच जागे व्हा... रघुराम राजन

नवी दिल्ली : डोनाल्ड ट्रम्प यांनी भारतावर लादलेला 50 टक्के आयातशुल्काचा निर्णय हा भारत-अमेरिकेच्या संबंधाला मोठा धक्का आहे. तसेच एकाच व्यापार भागीदाराबरोबरचे व्यापार अवलंबित्व कमी करण्यासाठी भारताला एक स्पष्ट इशारा असून आपण जागे झाले पाहिजे, असे मत रिझर्व्ह बँकेचे माजी गव्हर्नर रघुराम राजन यांनी व्यक्त केले आहे. अमेरिकेच्या 50 टक्के आयातशुल्कांमुळे भारतातील कापड, हिरे आणि मत्स्य व्यवसायाला मोठा धक्का बसण्याची शक्यता वर्तविली जात आहे. डोनाल्ड ट्रम्प यांनी भारतावर लादलेल्या 25 टक्के अतिरिक्त आयातशुल्काचा निर्णय बुधवारी लागू झाला आहे. यावर बोलताना डॉ. रघुराम राजन म्हणाले की, आजच्या जागतिक व्यवस्थेत व्यापार, गुंतवणूक आणि वित्तीय विषय शस्त्र बनले आहेत, त्यामुळे भारताने काळजीपूर्वक पाऊले उचलली पाहिजेत. रशियाकडून कच्चे तेल आयात केल्याबद्दल ट्रम्प यांनी भारतावर कठोर असे आयातशुल्क लादले आहे. मात्र रशियाकडून मोठ्या प्रमाणात तेल आयात करणाऱ्या चीन, युरोप यांच्यावर

ही एक धोवट्याची घंटा आहे. आपण जागे झाले पाहिजे. आपण आता कोणत्याही एका देशावर मोठ्या प्रमाणात अवलंबून राहू नये. आपण पूर्वेकडे, युरोप आणि आफ्रिकेकडे पाहूया आणि अमेरिकेबरोबर पुढे जाऊया. आपण अशा सुधारणा अमलात आणुया ज्या 8 ते 8.5 टक्क्यांचा विकासदर गाठून आपल्या तरुणांच्या हाताला काम देऊ शकतील.

- रघुराम राजन

मात्र ट्रम्प यांनी भारतासारखे कठोर आयातशुल्क लादलेले नाही. राजन यांनी भारताला रशियन तेल आयतनीबाबत धोरणाचा पुनर्विचार करण्याचा सल्ला दिला. 'कुणाला लाभ होतोय आणि कुणाला तोटा, याबद्दल बोलण्याची आपल्याला आवश्यकता आहे. रीफायनरीचे मालक जास्त नफा कमवत आहेत. परंतु त्याची किंमत निर्यातदार आयातशुल्काद्वारे मोजत आहेत. जर मोठा लाभ होत नसेल तर आपण तेलाची आयात सुरू ठेवावी की नाही, याचा विचार केला पाहिजे.'

1 वर्षात केली स्पर्धा परीक्षेची तयारी

नवी दिल्ली : भारतीय प्रशासकीय सेवेत अधिकारी बनण्यासाठी अनेक युवक युवती जीवापाड मेहनत करत असतात. यूपीएससी परीक्षेत यशस्वी होण्यासाठी वारंवार प्रयत्न करतात, त्यात काहींना यश येते तर काहींच्या पदरी निराशा येते. काही उमेदवार पहिल्याच प्रयत्नात यशस्वी होतात. यातील एक नाव आहे अर्तिका शुक्ला, या मुलीने आधी MBBS शिक्षण घेत डॉक्टर बनण्याचे स्वप्न पूर्ण केले. त्यानंतर दोन भावांच्या मदतीने तिने विना कोचिंग आयएएस अधिकारी बनण्यात यश मिळवले. वाराणसीत राहणारी अर्तिका शुक्ला हिची आई हाऊसमेकर आणि वडील बुजेश शुक्ला व्यवसायाने डॉक्टर आहेत. अर्तिकाला 2 मोठे भाऊ आहेत, उत्कर्ष आणि गौरव शुक्ला असं त्यांचे नाव आहे. अर्तिकाच्या दोन भावांनी यूपीएससी परीक्षा पास केली आहे. 2012 साली मोठा भाऊ गौरवने यश मिळवले तर दुसरा भाऊ आयआरटीएस अधिकारी आहे.

पहिल्याच प्रयत्नात MBBS डॉ. अर्तिका शुक्ला बनली IAS अधिकारी

अर्तिकाने दिल्लीतील मौलाना आझाद मेडिकल कॉलेजमध्ये एमबीबीएससाठी प्रवेश घेतला. तिने 2012 मध्ये एमबीबीएस पूर्ण केले.

अर्तिकाने प्राथमिक शिक्षण वाराणसीतील सेंट जॉन्स स्कूलमध्ये पूर्ण केले, जिथे ती अभ्यासात नेहमीच अव्वल राहिली. शालेय जीवनात तिने विज्ञान आणि गणितात विशेष रुची दाखवली ज्यामुळे तिचा वैद्यकीय

क्षेत्राकडे कल वाढला. उच्च शिक्षणासाठी अर्तिकाने दिल्लीतील मौलाना आझाद मेडिकल कॉलेजमध्ये एमबीबीएससाठी प्रवेश घेतला. तिने 2012 मध्ये एमबीबीएस पूर्ण केले आणि त्यानंतर दिल्लीतील

लोक नायक हॉस्पिटलमध्ये इंटरनशिप केली. त्यानंतर, तिने चंदीगड येथील पोस्टग्रेज्युएट इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल एज्युकेशन अँड रिसर्च (पीजीआयएमईआर) मध्ये बालरोग (पीडियाट्रिक्स) मध्ये एमडी सुरू केली. मात्र तिच्या मनात प्रशासकीय सेवेची आवड निर्माण झाली आणि तिने एमडी सोडण्याचा धाडसी निर्णय घेतला. 2014 मध्ये तिने एमडी सोडली आणि केवळ 8 महिन्यांच्या कालावधीत यूपीएससीची तयारी सुरू केली. विशेष म्हणजे तिने कोणत्याही कोचिंग क्लासचा आधार घेतला नाही. फक्त सेल्फ स्टडी आणि ऑनलाइन रिसर्चवर

ती अवलंबून राहिली. 2015 मध्ये यूपीएससी सिव्हिल सर्व्हिसेस परीक्षेत तिने पहिल्याच प्रयत्नात चौथी रँक मिळवली. तिचा ऑप्शनल विषय मेडिकल सायन्स होता ज्यात तिला वैद्यकीय पार्श्वभूमीचा फायदा झाला. 2016 बँचची राजस्थान कॅडरची आयएएस अधिकारी असलेल्या अर्तिकाने विविध पदांवर काम केले आहे. तिच्या सेवाकाळात तिने आरोग्य, शिक्षण आणि प्रशासकीय सुधारणांवर भर दिला आहे. 2017 साली तिने यूपीएससीत उत्तीर्ण झालेल्या जसमीत संधूसोबत लग्न केले. सध्या दोघेही राजस्थानात सेवा देत आहेत.

PROPERTY FOR SALE

Prime Land with Construction for Sale

Wela (Hari), Shankarpur Road, Nagpur (Gramin)

Perfect for Educational Institutions:

Area 0.46 hectares (50,000 Sq. Ft) with construction around 35000 Sq. Ft., Ideal for Schools, College, Training Center, Residential Tuton College, Hotel, Hostel, Ambusman Park

Contact : Sulay 9860361121

बहुजन सौरभ संपादकीय ट्रान्सजेंडर हक्क समानतेच्या नव्या वाटेवर!

भारत संविधानाने ‘समानता’ दिली. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी ‘मानतेच्या आधारे अधिकार’ दिले. पण खरे सांगायचे तर आजही ट्रान्सजेंडर समाजाला संविधानातील हक्क, समाजातील आदर, आणि शासनाची साथ मिळत नाही. भारतीय संविधान म्हणते- ‘सर्वांना समानतेचा हक्क आहे’. मग ट्रान्सजेंडर समाज हा ‘सर्व’ मध्ये सामील नाही का? समाज, शासन आणि आपण सर्वांनी मिणून हा अन्याय दूर करायचा आहे. ट्रान्सजेंडर समाजाला दयेच्या दृष्टीने नव्हे, तर समानतेच्या दृष्टीने पाहिले, तरच भारत खऱ्या अर्थाने लोकशाही आणि मानवतेचा देश ठरेल. पुणे महानगरपालिकेने नुकतचा ट्रान्सजेंडर सुरक्षा रक्षकांसाठी निवासाचा निर्णय घेतला. ही बाब कोतुकास्पद आहे. पण हा निर्णय घेतल्यावरही प्रश्न मनात धडका देतो - एवढ्या वर्षांनी, एवढ्या मोठ्या देशात, केवळ एकाच ठिकाणी अशी योजना का? मुंबई, नागपूर, नाशिक, औरंगाबाद - इथे ट्रान्सजेंडर समाज अजूनही भाड्याच्या घरासाठी दारात उभा राहिला की मालक नकार देतो. रेल्वे डब्यांत त्यांची उपस्थिती लोकांना ‘त्रासदायक’ वाटते, पण सिमलवर आशिर्वाद घेऊन पैसा घावा लागतो तेव्हा समानतेचा मुखवटा उतरतो. ही केवळ सामाजिक विसंगती नाही, तर मानवतेवरील जखम आहे.

प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ‘सबका साथ, सबका विकास’ म्हणतात. एकनाथ शिंदे आणि देवेंद्र फडणवीस ‘वंचित घटकांचा विकास’ सांगतात. पण एकही मुख्यमंत्री, एकही प्रधानमंत्री, एकही विरोधी नेते - विधानसभा किंवा संसदेत ट्रान्सजेंडर समाजाला हमखास जागा देण्याची हिंमत दाखवत नाहीत. मत मागतांना त्यांच्या झोपड्यांमध्ये, चौकात गेलेले राजकारणी जिकून आल्यानंतर त्यांच्याकडे डोळा उचलवूही पाहत नाहीत. ‘समावेश’ ही त्यांच्यासाठी केवळ जाहिरातीतील शब्दफेक. धार्मिक ग्रंथात शिखंडीचा आदर आहे, अराबनला देव मानले जाते, पण आजच्या समाजात ट्रान्सजेंडर व्यक्तीला भाड्याने घर मिळत नाही. मंदिरातील देव स्वीकारला जातो, पण मंदिराच्या दारात उभ्या ट्रान्सजेंडर महिलेला दान मागावे लागते. कुटुंब समाजाने त्यांना उखडून फेकले; शिक्षण व्यवस्था त्यांना दाराबाहेर ठेवते; नोकरीच्या मुलाखतीत हसण्याचा विषय बनवते. त्यांच्या काही ठोस मागण्या - आता दया नव्हे, हक्क! असा विचार करून निर्णय घ्यावा असे सरकारला उगकावून सांगितले आहे. त्या मध्ये आरक्षण - शिक्षण व नोकरीत स्वतंत्र ट्रान्सजेंडर आरक्षण, आरोग्य सुविधा - शस्त्रक्रिया, हार्मोन थेरेपी व मानसिक आरोग्यासाठी विशेष विमा योजना, निवासचा हक्क - गृहनिर्माण मंडळाच्या योजनांमध्ये स्वतंत्र कोटा, राजकीय प्रतिनिधित्व - विधानसभेत व संसदेत राखीव जागा, सन्मानाचे रोजगार - सुरक्षा रक्षक, शिक्षक, सामाजिक कार्यकर्ते म्हणून नियुक्या. प्रश्न एवढाच आहे की, ‘आपल्या देशातील लोकशाही खरी आहे का, जर एक संपूर्ण समाज अजूनही सिमलवर टाळ्या वाजवत आपला उदरनिर्वाह करत असेल?’ मोदी, शिंदे, फडणवीस आणि मोदी शहा सगळ्यांनी ट्रान्सजेंडर समाजाला घोषणांचा खेळ करून सोडले. पण आता हा समाज दया मागत नाही, तर हक्क मागतोय. आणि हक्कांची ही लढाई जर सत्ताधारी आणि समाजाने गांभीर्याने घेतली नाही, तर इतिहास त्यांना ‘मानवतेविरुद्ध अपराधी’ ठरेल. भारतीय समाजात सर्वांत जास्त वंचित ठरलेला घटक म्हणजे ट्रान्सजेंडर समाज. त्यांना परंपरेने ‘नपुंसक’, ‘हिजडा’ अशा अपमानास्पद शब्दांनी संबोधून समाजाच्या मुख्य प्रवाहातून दूर ढकलले गेले. शिक्षण, नोकरी, आरोग्य, निवास- जीवनाच्या प्रत्येक क्षेत्रात भेदभाव त्यांच्या पाठीशी लागला. पण आता परिस्थिती बदलत आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने 2014 मध्ये दिलेल्या NALSA निकालाने ट्रान्सजेंडर व्यक्तींना ‘तिसरा लिंग’ म्हणून घटनात्मक मान्यता दिली. त्यानंतर आलेला ट्रान्सजेंडर व्यक्तींचे हक्क कायदा 2019 हा त्यांना कायदेशीर आधार देणारा महत्त्वाचा टप्पा ठरला. अलीकडेच पुणे महानगरपालिकेने ट्रान्सजेंडर सुरक्षा रक्षकांना निवास उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेतला आहे. हा निर्णय समाजातील ‘स्वीकृती’ आणि ‘समानतेकडे’ जाणाऱ्या प्रवासाचा एक महत्त्वाचा टप्पा आहे. ■■

बऱ्याच दिवसापासून मनात घोळत होत, की साहित्यातील दिग्गज लोकांशी भेटून चर्चा करावी. याविषयावर माझी मैत्रिण प्रती तिरपुडे, बहुजन सौरभ संपादिका संंध्याताई रावुरकर आम्ही चर्चा केली व भेट घेण्याचा दिवस ठरला. सध्या तरी दोन व्यक्तींची निवड केली. एक जेष्ठ साहित्यिक संस्कृत पंडित डॉ. रूपाताई बोधी कुळकर्णी व दुसरा नाव जेष्ठ साहित्यिक कवी डॉ. यशवंत मनोहर साहू. या दोन्ही व्यक्तींना भेटायला गाडीत बसलो. पावसाची रिमझिम सुरूच होती. माझ्या मनात तरी अनेक प्रश्न... हे व्यक्तिमत्व आपल्याला भेटण्यास वेळ देतील का? तशा संघाताई सोबत असल्यामुळे भेटटलीत असेही वाटत होतेच. रूपाताई विषयी मला ओढ होतीच. कारण गायत्री मंत्रावर त्यांच्याशी मला संवाद करावयाचा होता. रूपाताईंशी भेट झाली चर्चा झाल्या. गायत्री मंत्रा बद्दल पुढील पुस्तकात लिहिण्याची तयारी त्यांनी दर्शविली आणि मी आनंदी झाली. त्यानंतर आमचा मोर्चा ज्येष्ठ साहित्यिक कवी यशवंत मनोहर यांच्याकडे वळला. सरांनी सार्याकाळी सहाय्या वेळला आम्हाला वेळ दिला. मला जरा त्यांच्याविषयी जास्त संशय होता की हे आपल्याशी मनमोकळे बोलतील का? पण आम्ही त्यांच्या घरी गेले त्यांच्या अगदी समोरासमोर बसलो आणि सरांनी बोलायला सुरुवात केली, तेव्हा मात्र मनातील संशय भीती केव्हाच दूर झाली. प्रदीर्घ चर्चेतून बरीच माहिती मिळाली. आमच्या चर्चा जरा ऐतिहासिक

यशवंत मनोहर सरांशी भेट

सिंधूकाळ, बुद्ध काळाची निर्गडित सुरू झाल्या. तशी मी साहित्याची अभ्यासक नाही. ऐतिहासिक साहित्य किंवा विचार ऐकायला प्रसंगी वाचण्यालाही आवडतात. सरांनी बोलायला सुरुवात केली, तेव्हा मला ती चर्चा अधिकच भावली. अनेक नवीन गोष्टींची माझ्या ज्ञानात भर पडली. सरांनी अत्यंत अभ्यासपूर्वक मेलुआ म्हणजेच मेहेरगढ संस्कृती, सिंधू संस्कृती, पर्शियन लोकांचे आगमन, वैदिक संस्कृती, बौद्ध संस्कृती यांची माहिती सांगत गेले. मी इतिहासाची प्राथ्यापक असल्याने हे सर्व शब्द मला परिचित होतेच. मी मंत्रमुग्ध होऊन ऐकत होते. प्रीतीने केलेल्या प्रस्नाना उत्तर देताना सर म्हणाले, आर्य भारतात आले नाही तर पर्शियन आले. आर्य म्हणजे श्रेष्ठ, विद्वान असा त्याचा अर्थ होतो. हा शब्द बुद्धाचा आहे. बुद्ध साहित्यात आर्य शब्द अरिअन म्हणून आढळतो. पुढे अरिअन शब्दाचा अपभ्रंश करण्यात येऊन आर्य करण्यात आला. पर्शियन येण्यापूर्वीच भारतीय उपखंडात सिंधू संस्कृती म्हणजे आर्य संस्कृती होती. हीच मेलुआ म्हणजे सिंधू संस्कृती होय. या संस्कृतीचा नायक शिव होता. तो माणूस होता, देव नाही. नायकाला श्रेष्ठ म्हणून पूजण्याची ती परंपरा होती. या काळातील अनेक वसाहतींच्या नेता महिला होत्या. त्यावेळी महिलांना सन्मान होता, परंतु वैदिकांनी सियांचा सन्मान नष्ट केला. ‘न सी स्वातंत्र्य मरहती’ म्हणत होते स्वातंत्र्य नष्ट केले. आर्य संस्कृतीतील चांगल्या गोष्टींची नक़ल करून ती गोष्ट आमच्यासाठी वाईट ठरवून दिली. वर्ण व्यवस्थेत सियांना द स्थान नाही याचे कारण सांगतांना सर म्हणतात, जे पर्शियन भारतीय उपखंडात आले त्यांनी आपल्या सोबत सिया आणलेल्या नव्हत्या. त्यांनी येथील लोकायात संस्कृतीतील सियांना पळवून नेऊन त्यांच्यापासून आपली संतती निर्माण केली. पण ही सी गुलाम आहे ?

काँग्रेस नेते माजी मुख्यमंत्री पृथ्वीराज चव्हाण हे सश्रद्ध हिंदू आहेत. सनातनी हिंदुत्ववादी मंडळींनी काल आज टिकेचे लक्ष केलेले नाही. याची सुरुवात पृथ्वीराज बाबा मुख्यमंत्री म्हणून महाराष्ट्रात आले आणि सनातन या हिंदुत्ववादी संस्थेवरील गुप्तचर यंत्रणांचा धूळ खात पडलेला अहवाल केंद्रीय गृह मंत्रालयाकडे कार्यवाहीसाठी सादर केला तिथपासून होते. यानंतर पृथ्वीराज बाबांनी अंधश्रद्धा निर्मूलनासाठी लढा देणाऱ्या दामोदकरांना श्रद्धांजली म्हणून मित्रपक्षाच्या नेत्यांचा विरोध पत्करत जाडुटोणा विरोधी कायदा केला. त्यामुळे हिंदुत्ववादी अधिक चवताळले.

मुख्त पृथ्वीराज बाबांनी सनातन संस्थेला राजकारण म्हणून आजच्या सत्ताधारी भाजपप्रमाणे अडकवण्यासाठी कायद्यांचा गैरवापर केला नव्हता. तर आधीच्या काँग्रेसी मुख्यमंत्र्यांनी दाबून ठेवलेला अहवाल फक्त केंद्राकडे पाठवला होता. 16 ऑक्टोबर 2009 रोजी गोव्यातील मंडाव येथे सनातन संस्थेचा कार्यकर्ता मलागंडा पाटील याचा बॉम्ब तयार करताना स्फोट होवून मृत्यू झाला. ही माहिती

मुळे आमच्याकडे येणारे पाहुणेही खूप वेगवेगळ्या क्षेत्रातील असत. पाहुणे खूप महत्त्वाचे असतील आणि त्यांच्याबरोबर त्यांच्या पत्नी असतील तरच अकमा अलेक्झांडर खाली येत. त्याही सगळ्या शाही शिष्टाचारात आणि सोपसरुकारात प्रविण होत्या. आलेल्या महिला पाहुण्यांशी त्या चटकन जवळीक साधून बोलू लागत. एकमेकांचे बोलणे ओव्हरलॅप न होऊ देता दोघे एका डोळाने संभाषण पुढे नेत असत. त्या दिवशी मात्र पाहुण्यांबरोबर कुणीही महिला व्यक्ती नव्हती, तरीही मॅडम का खाली आल्या असल्यात असा प्रश्न माझ्या मनात उमटत होता. त्या ‘हिज एकलर्ससी’चे शेजारी स्थानापन्न झाल्या होत्या. राज्यपालांच्या परीसहाय्यकाने (ए.डी.सी.) इंग्लंडमध्ये जुन्या काळत करत तशी आलेल्या पाहुण्यांच्या नावाची घोषणा केली, ‘कर्नल डॉ. एडविन आल्ड्रिन!’ आणि पाहुणे आत आले. अमेरीकीच्या चांद्रमोहिमेत सामील झालेले एक अंतराळवीर (नील आर्मस्ट्रॉंग नव्हे) राज्यपालांच्या भेटीला आले होते. ती सदिच्छा भेट असल्याने जार चर्चेचा विशिष्ट असा विषय ठरलेला नव्हता. मात्र श्री. आल्ड्रिन हे एका चर्चचे पदाधिकारी होते असे त्यांच्या बोलण्यात आले. चांद्रमोहिमेतील त्यांच्या अनुभवाबद्दल जाणून घ्यायला आम्ही सगळेच उत्सुक होतो. सौ. अकमा अलेक्झांडर यांनी निरागसपणे विचारलेल्या, ‘ज्या क्षणी तुम्ही चंद्राच्या भूमीवर पाय ठेवला तेव्हा तुम्हाला काय वाटले असावे बरे?’ या प्रश्नामुळे आपोआपच विषय तिकडे वळला. यावर डॉ. आल्ड्रिन यांनी ‘मी मनातल्या मनात परमेश्वराच्या मोठेपणाबद्दल त्याचे आभार मानले.’ असे म्हणताच डॉ. अलेक्झांडर त्यांच्या स्वभावविरुद्ध ताडकन उद्गारले, ‘म्हणजे तुम्हाला तो माणसाचा मोठेपणा वाटला नाही का?’ एका अंतराळवीराला ‘का?’ एका अंतराळवीराला परराष्ट्रगण पाय ठेवताना प्रथम देवाला वंदन करावे ही गोष्ट स्वभावाने विज्ञाननिष्ठ असलेल्या राज्यपालांना काहीशी खटकली असावी असा मला त्यांच्या चेऱ्यावरून वाटले. डॉ. आल्ड्रिन हे मात्र एक सच्चे देवभक्त असल्याने शांतपणे म्हणाले, ‘नाही. मला तो माणसाला ‘चंद्रावर जाण्याची क्षमतासुद्धा प्रदान

श्रीनिवास बेलसरे मो. 7208633003

बातमी आली. रात्री राज्यपाल महोदय भोजनानंतर झोपायला घेतले होते. मंदर तेरेसा अकमा अलेक्झांडर यांच्या खूप जवळ होत्या. त्यांची मंदरवर निसीम श्रद्धा असण्याचे आणखी एक कारण होते. मॅडमच्या एका जवळच्या नातेवाईकाला झालेला कर्करोग मंदरने त्यांच्या

काण्याच्या देवाचा मोठेपणा वाटला.’ दोन खिस्ती व्यक्तींमधील ती सूक्ष्म जुगलबंदी पाहून मला गंमत वाटली. खरे तर डॉ. अलेक्झांडर हे काही निरिक्ष्रवादी नव्हते. पुण्याला गेल्यावर ते एखाद्या रविवारी त्यांच्या मारथोमा चर्चला भेट देत तेव्हा प्रार्थनेत तीतीतीन तास शांतपणे उभेही राहत. आज विचार येतो डॉ. अलेक्झांडर चंद्राच्याही पलीकडे असलेल्या स्वर्गात येशूबरोबर असतील. आता त्यांना माणसाचा मोठेपणा आणि देवाचा मोठेपणा याबद्दल काय वाटत असेल कोण जाणे! पण त्या दिवशी त्यांच्यातील बुद्धीवादी माणसाने सश्रद्ध माणसावर मात केल्याचे मी जवळून पहिले होते हे निश्चित. त्यांची आठवण आली की असाच एक प्रसंग नेहमी आठवतो. तेव्हा राज्यपालांचा कॅप पुण्यात होता. त्यामुळे राजभवनचे आम्ही काही अधिकारी पुण्यातील राज्यभवनला उतरलो होतो. एक दिवस रात्री उशिरा मंदर तेरेसा गेल्याची बातमी आली. रात्री राज्यपाल महोदय भोजनानंतर झोपायला घेतले होते. मंदर तेरेसा अकमा अलेक्झांडर यांच्या खूप जवळ होत्या. त्यांची मंदरवर निसीम श्रद्धा असण्याचे आणखी एक कारण होते. मॅडमच्या एका जवळच्या नातेवाईकाला झालेला कर्करोग मंदरने त्यांच्या

असे दर्शवून तिचे सर्व स्वातंत्र्य काढून घेतले. माणूस म्हणून तिचे अधिकार नाकारले. चळवळ आणि सरांचा संबंध यावर बोलतांना सर म्हणतात, मी केवळ प्राध्यापक नाही तर मी परिवर्तनवादी चळवळीचा भाग आहे. भारतीय संस्कृतीच्या इतिहासात लोकायत, महावीर, बुद्ध आणि बसवणणा हे चार सुवर्ण आहेत. यावरील 500 पानांच्या खंडाची साठ पानांची प्रस्तावना मला

तयार करायची आहे. हे चारही सुवर्ण भारतीय संस्कृतीचे शिखर आहेत. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विषयी बोलतांना सर म्हणतात, ‘बाबासाहेब सूर्य होते. आम्ही सूर्य तर होऊ शकत नाही, पण किरण मात्र नक्की होऊ शकतो. किरण कुठे वाकत नाही, सरळ जाते आणि ती किरण पानावर विसावत असतांना स्वतः सूर्य बनते. मी स्वतःला एक किरण समजतो. सियांविषयी बोलतांना सर म्हणतात, सीने स्वतःला सी समजायचे नाही. ती माणूस आहे. प्रत्येक प्राण्याला जशी मादी असते तशी मानव प्राण्याची मादी आहे. ही श शेटचचा थांबा नव्हे, तर तिचा पुढे जाऊन दिली. वर्ण व्यवस्थेत सियांना द बोवा विषयी बोलतांना सर म्हणतात, ती जगातील एका मोठ्या फिलॉसॉफरची प्रेयसी आहे. ‘द सेकंड मेक्स’ असा आपल्या पुस्तकात सधेस सिमान म्हणतात, ‘सी ही जन्माला येत नाही तर ती घडवल्या जाते’ पुढे सर सांगतात, की तू सी आहेस, तू सुंदर दिसली पाहिजेस,

हिंदुत्ववादी दहशतवादी

गोवा गृह विभागाने जाहीर केली. त्यामुळे सनातन संस्थेवर गुप्तचर यंत्रणांचे लक्ष केंद्रित झाले. महाराष्ट्र एटीएसने या प्रकरणाची चौकशी केली. सन 2013 मध्ये पुण्यात डॉ. नरेंद्र दामोदलकर यांच्या हत्येच्या प्रकरणातही सनातन संस्थेच्या वीरेंद्र तावडे आणि सारंग अकोलकर यांची नावे पुढे आली. सनातनच्या विरोधात अश्या अनेक बाबी आहेत. त्यामुळे सन 2018 मध्ये देवेंद्र फडणवीस मुख्यमंत्री व गृहमंत्री असतानाही सनातन संस्थेवर बंदी घालण्याचा प्रस्ताव केंद्रीय गृहमंत्रालयास पाठवण्यात आला होता. याची माहिती तत्कालीन गृह राज्यमंत्री दीपक केसरकर यांनी दिली होती. मात्र आज रोजी पृथ्वीराज बाबांना हिंदुत्ववाद्यांनी परत लक्ष्य केले आहे. कारण त्यांनी हिंदुत्ववाद्यांच्या मुख्यवर घाव घातला आहे. भगवा (ध्वज/रग) हिंदुत्ववाद्यांची मठेदारी नसून त्यागचे, समर्पणाचे प्रतिक आहे. साधू, संत, महंत ते छत्रपती शिवाय आणि तुषार गायकवाड असतात. फक्त इतकेच नव्हे तर योगी आदित्यनाथ ‘तलिबानी’ म्हटलेत.

भगवी पताका नाहक काही हिंदुत्ववाांमुळे बंदनाम होत असल्याने भगवा दहशतवाद शब्दप्रयोग करण्याऐवजी, सनातन दहशतवाद किंवा हिंदुत्ववादी दहशतवाद शब्दप्रयोग करावा असे त्यांचे वक्तव्य आहे आणि काहीही चूक करताना स्फोट होवून मृत्यू झाला. ही माहिती

त्यावेळी राजभवनला डॉ. अलेक्झांडर यांच्यामुळे एक वेगळेच ग्लॅमर आलेले होते. इंदिराजींचा सनदी सेवेतील सर्वात जवळचा अधिकारी, ज्याला खलिस्तानी अतिरेक्यांच्या धमक्या असल्याने मुंबई राजभवनला पोलीसांची एक तुकडीच त्यांच्या रक्षणासाठी ठेवलेली! शिवाय अभ्यासू वृत्तीचा, दोनदा डॉक्टरेट केलेला संशोधक राज्यपाल!

पी.सी. अलेक्झांडर

काण्याच्या देवाचा मोठेपणा वाटला.’ दोन खिस्ती व्यक्तींमधील ती सूक्ष्म जुगलबंदी पाहून मला गंमत वाटली. खरे तर डॉ. अलेक्झांडर हे काही निरिक्ष्रवादी नव्हते. पुण्याला गेल्यावर ते एखाद्या रविवारी त्यांच्या मारथोमा चर्चला भेट देत तेव्हा प्रार्थनेत तीतीतीन तास शांतपणे उभेही राहत. आज विचार येतो डॉ. अलेक्झांडर चंद्राच्याही पलीकडे असलेल्या स्वर्गात येशूबरोबर असतील. आता त्यांना माणसाचा मोठेपणा आणि देवाचा मोठेपणा याबद्दल काय वाटत असेल कोण जाणे! पण त्या दिवशी त्यांच्यातील बुद्धीवादी माणसाने सश्रद्ध माणसावर मात केल्याचे मी जवळून पहिले होते हे निश्चित. त्यांची आठवण आली की असाच एक प्रसंग नेहमी आठवतो. तेव्हा राज्यपालांचा कॅप पुण्यात होता. त्यामुळे राजभवनचे आम्ही काही अधिकारी पुण्यातील राज्यभवनला उतरलो होतो. एक दिवस रात्री उशिरा मंदर तेरेसा गेल्याची बातमी आली. रात्री राज्यपाल महोदय भोजनानंतर झोपायला घेतले होते. मंदर तेरेसा अकमा अलेक्झांडर यांच्या खूप जवळ होत्या. त्यांची मंदरवर निसीम श्रद्धा असण्याचे आणखी एक कारण होते. मॅडमच्या एका जवळच्या नातेवाईकाला झालेला कर्करोग मंदरने त्यांच्या

बातमी आली. रात्री राज्यपाल महोदय भोजनानंतर झोपायला घेतले होते. मंदर तेरेसा अकमा अलेक्झांडर यांच्या खूप जवळ होत्या. त्यांची मंदरवर निसीम श्रद्धा असण्याचे आणखी एक कारण होते. मॅडमच्या एका जवळच्या नातेवाईकाला झालेला कर्करोग मंदरने त्यांच्या

बसले होते तेव्हा त्यांना भाजपच्या अमित मालवीय, मनोहर लाल खट्टर, जसकरौर मीना, तर्जिंदर बग्गा, दुष्यंत गौतम, पियूष गोयल, नरेंद्र सिंह तोमर व राम माधव यांनी जाहीरपणे सार्वजनिक व्यासपीठावरून ‘खलिस्तानी दहशतवादी’ ठरवले होते. तपास यंत्रणा भाजपाकडे असताना या आंदोलनात एकही खलिस्तानी असल्याचे सिद्ध झाले नाही. तेच महाराष्ट्रातही झाले. डाव्या विचारांच्या गोंगरीब शेतकऱ्यांनी राज्यघटनेचे पालन करत नाशिक ते मुंबई परयात्रा काढली. या शेतकऱ्यांना भाजप युवा मोर्चा अध्यक्ष व तत्कालीन खासदार पूनम महाजन यांनी ‘नक्षलवादी’ म्हटले. तपास यंत्रणा भाजपाकडे असताना या आंदोलनात एकही नक्षलवादी असल्याचे सिद्ध झाले नाही. दहशतवादी मुस्लीम धर्माचे असतील तर त्यांना जिहादी/इस्लामिक दहशतवादी म्हणण्यात सर्वांत पुढे हिंदुत्ववादींच

असतात. फक्त इतकेच नव्हे तर योगी आदित्यनाथ ‘तलिबानी’ म्हटलेत. भाजपाचे खासदार रमेश बिभुरी संसदेत ऑन रेकॉर्ड मुस्लीम खासदार दानिशा अली यांना ‘कुटुआ दहशतवादी’ म्हटलेत.

अश्विनी उपाध्याय यांनी हिंदुत्ववाद्यांना थूक जिहाद शब्दप्रयोग दिला. नुसुर शर्मा, सांशी महाराज, हरीभूषण ठाकूर बच्चौल, टि. राजा

डोकायवर हात ठेवून प्रार्थना केल्यावर बरा झाला होता.

त्या इतक्या भयंकर रोगातून खडखडीत बऱ्या होऊन पुढे अनेक वर्षे जगल्या असे त्या दिवशीच मला मॅडमकडून कळ्यले. आता मंदर गेल्याची ही वाईट बातमी इतक्या उशिरा त्यांना देण्यासाठी त्यांच्याकडे कसे जावे असा प्रश्न निर्माण झाला. शेवटी बराच विचारविनिमय होऊन त्यांना झोपेतून उठवू नये आणि ही दुर्वाता त्यांना सकाळी सांगवी असे ठरले. त्यांचे सचिव असलेले सनदी अधिकारी श्री. सतीश त्रिपाठी यांनी ती जबाबदारी माझ्यावर सोपविली. राज्यपालांना, आणि विशेषतः

मॅडमना, ही दुःखद बातमी कशी सांगवी ही चिंता रात्री मनात होतीच. शिवाय त्याला अजून एक रुखरुखीची किनार होती. आधी एकदा मंदर राजभवनला आल्या होत्या तेव्हा तब्येत किंचित बरी नसल्याने मी त्यांना भेटू शकलो नव्हतो. थोडा त्रास सहन केला असता तर त्या माउलीची आदी

आठवणीतील माणसे

जवळून भेट होऊ शकली असती. त्यांचे आशीर्वादही मिळाले असते. ती संधी आपण गमावली आणि आता तर आयुष्यात पुन्हा कधीही येणूच्या त्या मातुतुल्य शिष्याला आपण कधीच भेटू शकणार नाही याचे फार वाईट वाटत होते.

सकाळी लवकर राज्यपालांच्या खाजगी दालनात गेले आणि त्यांना ती दुःखद बातमी कशीबशी दिली. त्या क्षणी माझा माझ्या डोळ्यांवर आणि कानावर विश्वास बसेना. नेहमी पहाडासारखा खंबीर असणारा हा माणूस आतून

गावाचे वैशिष्ट्य : मी नोकरी लामोपयंत चौधरा (ती नि. यवतमाळ) या छोट्याशा खेड्यात राहून महाविद्यालयीन शिक्षण घेत होते. या खेड्याचे वैशिष्ट्य म्हणजे येथे बुद्धांचा मोठा आडमोड होता. बौद्ध आणि बंजारी. तिसरी जात तर बियागाली नव्हती.

सामाजिक असमानता : आजच्या परिस्थितीशी तुलना केली तर बौद्ध समाजात तब्बल 23 डॉक्टर्स घडले; पण बंजारी समाजात एकही डॉक्टर झालेला नाही. मनुवादी व्यवस्थेने त्यांना अज्ञानात गुुरफटून ठेवले. जर त्यांनी डॉ. बाबासाहेबांचे विचार स्विकारले असते, तर त्यांच्या समाजातही सामाजिक व शैक्षणिक परिवर्तन घडले असते.

शहराकडे धाव : बौद्ध समाजातील दोन कुटुंबे वगळता उर्वरितांनी आपली शेती-वाडी व घरे बंजारी समाजाला विकून शहराकडे धाव घेतली. त्यांनी रोजगार शोधले, मुलांना शिक्षण दिले. त्यामुळे पुढच्या पिढ्या नोकरी, व्यवसाय आणि व्यावसायिक शिक्षणाकडे वळू लागल्या.

जातिभेदाची पाळेमुळे : त्या काळी मात्र जातीभेदाची पाळेमुळे खेड्यापाड्यात ठाम होती. बंजारी समाज बौद्ध सार्वजनिक समाजाशी ‘बाट’ करीत असे. त्याची पद्धत म्हणजे बौद्ध व्यक्तींशी स्पर्श न करणे, त्यांच्या भांड्यांना वा खाद्यपदार्थांना हात न लावणे, देवळार प्रवेश न देणे, सार्वजनिक विहिरीवरून पाणी भरू न देणे अशा अमानवी प्रथांवर आधारित होती. या वास्तवाचे जिवंत चित्रण मी माझ्या ‘अशा

बहुजन सौरभBAHUJAN SAURABHA

अशा हिंदुत्ववाद्यांना ‘सनातन दहशतवादी’ किंवा ‘हिंदुत्ववादी दहशतवादी’ म्हणण्यात काहीच गैर नाही. पृथ्वीराज बाबांनी नेमक तेच केलेय. हे फक्त प्रतिनिधीक उदाहरण आहे. याआधीही हिंदुत्ववादी दहशतवाद्यांवरील

दोषसिद्धी न्यायालयांनी केलेली आहे. ज्यामध्ये आद्य हिंदुत्ववादी दहशतवादी नथुराम गोडसे, भावेश पटेल, सुनिल जोशी, माया कोडनानी, मधु माली, सुरेद्रसिंग चौहान, अंबालाल रावडे, मांगीराल जैन, त्रिभुवनदास पटेल, कनुभाई पटेल वगैरे हिंदुत्ववादी दहशतवाद्यांचा समावेश आहे. (याबद्दल सविस्तर माहिती

पोस्टच्या कमेंटबॉक्समधील पहिल्या लिंकमध्ये) हिंदुत्ववादी वगळता इतर सनातन दहशतवादी ठरवण्याचा अधिकार जर हिंदुत्ववाद्यांना मिळतो. तर विरोधकांनाही ज्या हिंदुत्ववाद्यांवर आरोप आहेत, दोषसिद्धी झालीये त्यांना सनातन दहशतवादी/ हिंदुत्ववादी दहशतवादी ठरवण्याचा अधिकार आहे. माजी केंद्रीय गृहमंत्री सुशिलकुमार शिंदे यांनी भगवा दहशतवाद हा शब्द वापरून चूक केली होती. आता त्यांनी त्यावर यु-टर्न घेवून काँग्रेसच्या नेतृत्वावर खोपर फोडलेय. अशा वेळी पृथ्वीराज बाबांनी विचारपूर्वक योग्य शब्दप्रयोग केलेला आहे. शरदचंद्र पवार राष्ट्रवादी काँग्रेसचे आमदार रोहीतदादा पवार यांनी पृथ्वीराज बाबांची पाठराखण केली आहे. पृथ्वीराज बाबा योग्य आहेत, हे फेसबुकवर अडगळपाखरे व्यक्त होणाऱ्या काँग्रेसी अंधधुकांनी व बेगडी पुरोगायांनीही लक्षात घेतले पाहिजे. ■■

इतका हललेला मी कधीच पाहिला नाही. एखाद्या लहान मुलासारखे डॉ. अलेक्झांडर रडू लागले. बोलताना त्यांचा आवाज जवळचे कुणी गेल्यासारखा कापू लागला. 78 वर्षे अनेक उन्हाळे पावसाळे पाहताना तात राहिलेला तो पहाड त्या दिवशी मी खळखळ पाझरताना पाहिला. मॅडमनाही अश्रू आवरेनात. जर तर मलाही गहिरवून येत होते. कधीही फारसे खाजगी न बोलणारे राज्यपाल त्या दिवशी सगळे प्रोटोकॉल तोडून माझ्याशी बोलले. A great soul, a paragon of a person. असे उद्गार त्यांच्या तोंडातून निघाले.

थोडे सावरल्यावर ते म्हणाले, ‘मी दिखिला प्रधानमंत्री कार्यालयात असताना समाजसेवेच्या अनेक प्रकल्पांची कामे घेऊन मंदर कार्यालयात येत. कित्येकदा दिल्लीच्या उन्हाळ्यात ऐन मध्यान्हीच्या वेळी मंदर आलेल्या आठवतात. त्यांचा गोंरापान चेहरा अगदी कोमेजून गेलेला असे, घामाच्या धारा वाहत असत. मी त्यांना अनेकदा पाणी देऊ केले. मात्र त्या कधीच पाणी पीत नसत. एक दिवस न राहवून मी त्यांना विचारले, ‘मंदर, तुम्ही इथे इतरांसारखी स्वतःची कामे घेऊन येत नाही. तुमची सगळी कामे गोंगरबिंबांसाठीचीच असतात. मग तुम्ही आमचा पाहणुचार का घेत नाही. निदान पाणी प्या म्हटले तर त्या पेेल्यालाही स्पर्श करीत नाही, असे का?’ यावर त्यांनी के उत्तर दिले, त्यामुळे मला त्या कळल्या. मंदर म्हणाल्या होत्या, ‘डॉ. अलेक्झांडर, जर मी आज तुमचे पाणी प्याले तर उद्या माझे अनुयायी तुमचा चहाही घेऊ लागतील. पुढे पाहुणचारही घेऊ शकतील. प्रभूच्या सेवेत असलेल्यांना मला असे घडवायचे नाही. संपूर्ण समर्पण हे ध्येय असताना कुणाकडूनही मदतीची अपेक्षा का करावी?’ मी जग बदलू शकत नाही. पण माझ्या संस्थेत तरी चांगले आदर्श निर्माण करू शकते ना? तेच पुरेसे आहे.’ आज मंदर नाहीत, कोणत्याच क्षेत्रात कोणतेच आदर्श नाहीत, त्यांच्यासाठी खळखळ अश्रू वाहणारा तो कर्तव्यनिष्ठ पहाडी निरनूय गेला आहे. सगळेच बदलले आहे. तसे सनदी अधिकारी, राज्यपाल आणि तशा मंदर पुन्हा दिसणे अवघड आहे. याची रुखरुख तर असतेच. पण अलीकडे वाटते भारताच्या भूभागवर्तकी मानवी पर्वतरांगाची ही उत्तुंग शिखरे इतक्या जवळून आपल्याला पाहायला मिळाली हे भाग्यही नसे थोडेक! ■■

काटेरी वाटांपासून डॉक्टरांच्या रांगेपर्यंत

राजेंबर लोखंडे (अधीक्षक अभियंता)

यांची विशेष ओढ घ्यावी लागेल. डॉक्टरांच्या अभियंता : पण सर्वात अभिमानाची बाब म्हणजे वैद्यकीय क्षेत्रातील प्रगती. चौधरा गावात आजपर्यंत 23 डॉक्टर्स झाले आहेत. त्यात 15 मुली आणि 8 मुले आहेत. हे विशेष उल्लेखनीय वैशिष्ट्य! डॉ. आंबेडकर म्हणाले होते, ‘सियांची प्रांती त्या प्रमाणात झाली आहे, त्यावरून मी त्या समाजाची प्रगती मोजतो.’ हे वचन चौधऱ्याच्या उदाहरणातून अक्षरशः सिद्ध होते. या डॉक्टरांची मातिका माझा लहान भाव अजयपासून सुरू होऊन हर्षवर्धन भागसेचा मुलगा सुहानपर्यंत पोहोचली आहे. कधीकाळी कुडामालीच्या घरात, अनवाणी पायांनी फिरणारे आणि शेतात राहणारे याच वंचित लोकांची पुढील पिढी डॉक्टर्स होतील, अशी कल्पना कुणाला आली नव्हती. पण आज गावाचा हा इतिहासच अभिमानाने मान उंचावणारा ठरला आहे. पुढच्या पिढ्यांची झेप : पहिल्या पिढीत अजय सोडला तर कुणी डॉक्टर घडले नाहीत. पण पुढच्या पिढ्यांनी झपाट्याने प्रगती करून खऱ्या अर्थाने गावाचा मानाचा तुरा उंचावला. भविष्यासाठी स्वप्न : आता माझे एक स्वप्न आहे. हे 21 डॉक्टर्स एकत्र येऊन 42 डॉक्टर्स करे घडतील याचा रेडमॅप तयार करावा. चौधरा या गावाला ‘दत्तक’ घेऊन एक एनजीओ स्थापन करावी, वैद्यकीय शिक्षणाच्या प्रवेशे परिक्षिकरीता आवश्यक त्या सुविधा उपलब्ध करून द्याय्यात. जातीपातीचा लक्लेवर्शे न ठेवता, भगवान बुद्धांच्या मैत्री व मानवतेच्या शिक्षणींवर चालत जर त्यांनी हे काम हत्ती घेतले, तर त्यांच्या शिक्षणाचे साथेक झाल्याशिवाय राहणार नाही असे मला मनोमन वाटते. ■■

धम्मनायिका बुद्ध विहार
जातरोडी, नागपूर,नियमित सायंकाळी वंदना, वर्षावास, पौर्णिमा उत्सव, धम्मचक्र प्रवर्तन दिवस, बुद्ध, फुले, शाहू, आंबेडकर यांच्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येते. महिला उपासिका माला देव, मनिषा बेलेकर, बबिता बेलेकर, देव परीवार सहकार्य करीत आहे. भिक्षुणी संघमित्रा मागदर्शन करतात.

संवाद मित्र, डी.आर. कांबळे
मो.8600924170

सर्व जाती-धर्मात बंधुभाव निर्माण करणारे शाहू महाराजांचे धोरण : अॅड. डॉ. पी.एस. चंगोले

छत्रपती संभाजीनगर : 'छत्रपती राजर्षी शाहू महाराजांचे धोरण हे सर्व जाती-धर्मात बंधुभाव निर्माण करणारे होते,' असे प्रतिपादन सत्यशोधक प्रबोधनकार अॅड. डॉ. पी. एस. चंगोले यांनी केले. गुरु रविदास सत्यशोधक समाजातर्फे रविवार, दि. 24 ऑगस्ट रोजी मौलाना अबुल कलाम आझाद संशोधन केंद्राच्या सभागृहात समाजातील गुणवंत विद्यार्थी व सेवानिवृत्त अधिकारी-कर्मचारी यांच्या गुणगौरव सोहळ्याचे भव्यदिव्य आयोजन करण्यात आले. अध्यक्षीय समारोप प्रसंगी डॉ. चंगोले बोलत होते. आपल्या सव्या तासांच्या प्रभावी भाषणात त्यांनी छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज, महात्मा जोतिबा फुले, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व साहित्यअकादमी लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जीवनातील महत्त्वाच्या घटनांची हृदयस्पर्शी मांडणी केली. त्यांच्या वक्तृत्वाने उपस्थितांचे डोळे पाणावले, तर 'चर्मकार समाज हा फाटलेले जोडणारा इजिनियर आहे' या विधानावर टाळ्यांचा गजर

झाला. सोहळ्याचे उद्घाटन ज्येष्ठ पत्रकार स.सो. खंडाळकर यांच्या हस्ते दीपप्रज्वलन करून झाले. प्रारंभी गुरु रविदास सत्यशोधक समाजाच्या सोनेरी ध्वज डॉ. पी. एस. चंगोले यांच्या हस्ते फडकावण्यात आला. यावेळी सत्यशोधक स्वयंसेवक दलाने मानवंदना दिली. मानवातावाद व विज्ञानवादाचे प्रबल समर्थक यांच्या प्रतिमाना पाहण्याच्या हस्ते माल्यार्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी म्हणून बालाजी सोनटके, गामा पिंजकर, डॉ. शिवाजीराव धनवाले, मीरा घोषे, डॉ. काशिनाथराव चौधरी, लता बावस्कर, शोभा

लोखंडे व सुनिता डोंगरे आदी मान्यवर उपस्थित होते. गुणगौरव सोहळ्यात दहावीचे 33, बारावीचे 15 तसेच पदवी-पदव्युत्तरचे 30 विद्यार्थी यांचा मान्यवरांच्या हस्ते गौरव करण्यात आला. तर 13 सेवानिवृत्त अधिकारी व कर्मचारी यांचा सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक चळवळीचे प्रदेश सचिव सी. पं. रमणे यांनी केले. पाहण्याचा परिचय जी. के. काटकर यांनी करून दिला. संचालन जिल्हा संयोजक संतोष लोखंडे यांनी केले तर प्रा. भगवान बावस्कर यांनी आभार मानले. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी. श्री. वाडेकर, बी. जी. तुपे, अशोक वाड्डी, अशोक डगे, डी. वाय. टेंकरे, रमेश डोंगरे, एच. आर. काठोरे, बृजलाल बन्सवाल, चंद्रकांत कांबळे, पद्माकर शकोकर, प्रविण बोर्डे वासुदेव घोषे, शंकरराव बावस्कर, एच. वाय. गवखने, गोपाल विस्सेने, उषा वाड्डी, प्रभु कटारे यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

'महाज्योती'च्या पुढाकारातून महात्मा जोतीबा व सावित्रीबाई फुले यांच्या समग्र वाङ्मयाचे ग्रंथप्रकाशन

मुंबई : महाराष्ट्र शासनाच्या इतर मागास बहुजन कल्याण विभागातून कार्यरत महात्मा जोतीबा फुले संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (महाज्योती), नागपूर यांच्या मार्फत क्रांतिसूर्य महात्मा जोतीबा फुले आणि ज्ञानज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या समग्र वाङ्मयाचे भव्य प्रकाशन मंगळवारी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते मंत्रालयात झाले. या कार्यक्रमाला इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री तथा 'महाज्योती' चे अध्यक्ष अतुल सावे, 'महाज्योती'चे व्यवस्थापकीय संचालक मिलिंद नारिंगे, 'महाज्योती'चे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी प्रशांत वावगे हे उपस्थित होते. संचालक मंडळीच्या बैठकीत फुले दाम्पत्यांच्या विचारांचा प्रचार-प्रसार व्यापक पातळीवर व्हावा, या उद्देशाने त्यांचे एकत्रित समग्र महावाङ्मय प्रकाशित करण्याचा ऐतिहासिक निर्णय घेण्यात आला होता. या वाङ्मयामध्ये एकूण 1242 पृष्ठांचा अनमोल ठेवा असून महात्मा जोतीराव फुले यांचे 23 आणि सावित्रीबाई फुले यांचे 14 ग्रंथ, त्यांचे पत्रव्यवहार तसेच संबंधित कागदपत्रांचा समावेश करण्यात आला आहे. शिक्षणाचा अधिकार, शेतकऱ्यांचे प्रश्न, असुर्यता निर्मूलन, स्त्री-पुरुष समानता आणि धर्माचा खरा अर्थ या जीवनदृष्टीला दिशा देणाऱ्या विचारांचा यात संग्राह आहे. या ग्रंथाची वैशिष्ट्यपूर्ण बाब म्हणजे पुण्यातील महात्मा फुले वाडा तसेच साताऱ्यातील नायगाव येथील सावित्रीबाईंच्या जन्मगावातील रंगीत छायाचित्रांचा समावेश यात करण्यात आला आहे. उच्च तंत्र शिक्षण विभाग व महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळीच्या मान्यतेने हा ग्रंथ प्रकाशित झाला असून एकूण 27,000 प्रती छापण्यात आल्या आहेत. प्रत्येक जिल्ह्यातील 750 प्रतींचे वितरण करण्याची जबाबदारी सहाय्यक संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांच्यावर सोपविण्यात आली आहे. समाजातील बहुजन वर्गाला आत्मसन्मानाने जगण्याचा मार्ग दाखवणाऱ्या फुले दाम्पत्यांच्या विचारांचा प्रसार निश्चितच अधिक व्यापक होईल, अशी भावना मंत्री अतुल सावे यांनी व्यक्त केली.

बौद्धांनी जनगणनेत स्वाभिमानाने धर्माच्या रकान्यात फक्त बौद्ध उल्लेख करावा! राजाभाऊ कदम

मुंबई : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रेरणेने बौद्ध धर्माचा स्वीकार करून शेतकडे वर्षांच्या सर्वांगीण गुलामगिरीतून मुक्त झालेल्या बौद्ध बांधवांनी येणाऱ्या जनगणनेत जातीचा उल्लेख न करता स्वाभिमानाने धर्माच्या रकान्यात फक्त बौद्ध म्हणूनच उल्लेख करावा असे आग्रही प्रतिपादन रंगीत धर्माचे अभ्यासक राजाभाऊ कदम यांनी केले.

दैनिक वृत्तारंजक सम्राटच्या वतीने सर्वोदय बुद्ध विहार टिक्क नगर, चेंबूर मुंबई येथे येणाऱ्या जनगणनेच्या निमित्ताने मुख्य संयोजक कृपाल बबन कांबळे यांच्या पुढाकाराने आंबेडकरी विचारांचे साहित्यिक आणि विचारवंत यांच्या एका गोळमेज परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्याप्रसंगी राजाभाऊ कदम बोलत होते. राजाभाऊ आपल्या भाषणात पुढे म्हणाले की, जातीचे समूह उच्चाटन करण्यासाठी डॉ. बाबासाहेबांनी बौद्ध धर्म स्वीकारला. कारण बौद्ध धर्मात कोणतीही जात नाही. परंतु डॉ. बाबासाहेबांचे अनुयायी आपल्या स्वतःच्या स्वास्थासाठी शेड्युलकास्ट बनतात, हे शाहूपणाचे लक्षण नव्हे. बौद्ध बनल्यावर बौद्धांच्या सवलती माझ्या कोटाच्या खिशात आहेत, असे डॉ. बाबासाहेब म्हणाले होते. परंतु त्यांच्या कोटाचा खिशा

सोयीसुविधांचा लाभ आपण बुद्धिस्त मायनॅरीटी म्हणून घेऊ शकतो असे प्रतिपादन शेवटी राजाभाऊ यांनी केले. यावर आशयाची मते अॅड. विकी येवले, अॅड. किशोर कांबळे, प्रा. आनंद देवडेकर यांनीही व्यक्त केली. उर्वरित बहुसंख्य वक्त्यांनी जनगणनेत महार जातीचा उल्लेख करावा असा सूर लावला होता. दैनिक वृत्तारंजक सम्राटच्या संपादक निलिमा बबन कांबळे यांच्या अध्यक्षतेखालील

संपन्न झालेल्या या परिषदेचे उद्घाटन विपसनाचार्य भन्ते डॉ. राहुल बोधी यांच्या हस्ते झाले. त्यांनीही येणाऱ्या जनगणनेत धर्म बौद्ध व जातीच्या राखण्यात पूर्वाश्रमीची जात लिहा असे मत व्यक्त केले. या गोळमेज परिषदेमागची भूमिका विशद करणारे प्रास्ताविक दैनिक वृत्तारंजक सम्राटचे कार्यकारी संपादक कुणाल बबन कांबळे यांनी केले. या परिषदेत अच्युत भोईटे, निवृत्त सनदी अधिकारी दिनेश डिंडोरे, आनंद देवडेकर, गौतम सोनावणे, अॅड. किशोर कांबळे, अॅड. विकी येवले, अरविंद निकाळजे, प्रा. आशांलता कांबळे, पुष्पा धाकतोडे, मीनल बच्छाव, लता परळकर, प्रा. संजय अय्यंकर, संतोष आठवले, विभा राही, प्रा. देवराव मनवर, यांच्यासह अनेक मान्यवर उपस्थित होते.

बाबासाहेब थोरात यांना जिवे मारण्याची धमकी संदर्भात अजनी पोलीस स्टेशन येथे निवेदन

नागपूर : शिवराय-फुले-शाहू-आंबेडकर सेवा प्रतिष्ठानाचे अध्यक्ष मच्छिंद्र रामराव सावळे यांच्या नेतृत्वात आरोपी संग्राम बापू भंडारे याच्यावर बाळसाहेब थोरात यांना जीवे मारण्याची धमकी दिल्याबद्दल, खोटे आरोप केल्याबद्दल, द्वेष पसरवल्याबद्दल आणि सार्वजनिक शांतता भंग केल्याबद्दल योग्य कायदेशीर कारवाई करावी. परिसरात कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी आणि न्याय सुनिश्चित करण्यासाठी कठोर कारवाई करण्यासंबंधी नागपुरातील नागरिकांनी अजनी पोलीस स्टेशनमध्ये धाव घेतली आणि निषेध केला. घटनेचा तपशिलनुसार दि.16 ऑगस्ट 2025 रोजी, चुलेवाडी गावात आयोजित अखंड हरिमास सप्ताह कार्यक्रमात, आरोपी संग्राम बापू भंडारे आरोपीने उद्घाटण आणि आक्रमकपणे प्रतिक्रिया दिली या असे मच्छिंद्र सावळे यांनी पत्रकाद्वारे कळविले आहे.

मच्छिंद्र रामराव सावळे (अध्यक्ष शिवराय-फुले-शाहू-आंबेडकर सेवा प्रतिष्ठान), अरुण शास्त्रकार (सुतार समाजाचे नेते), रमेश मामा राजत (न्हावी समाजाचे नेते), सुभाष पेडारकर, निकेश पाटील, शुभम पळवान, भगवान कांबळे (अध्यक्ष भारतीय बौद्ध महासभा), मनोज गावंडे, अनिल चहादे, सागर पारखडे, सचिन डोंगरे, माया घोरेपडे, माधवराव गावंडे (कुणबी समाजाचे नेते), महेंद्र बारोकर (चर्मकार समाजाचे नेते), सुभाष रामटेके (धड्ढरू संघटना), शुभम शिरसाट, ममता धनविजय, हिंगणीकर, प्रमिला राऊत, फोफरे आदींनी मागणी केली आहे.

नागपुरात सम्राट अशोक यांचा पुर्णकृती पुतळा उभारणार !

अॅड. महेंद्र बनसोड नागरिक सत्कार सोहळ्यात संकल्प

नागपूर : बनसोड मित्र परिवार संघटनेचे संघटक, सम्राट अशोक सहकारी बँक चे अध्यक्ष अॅड. महेंद्र बनसोड यांच्या 50व्या वाढीदिवसाच्या निमित्ताने बनसोड मित्र परिवार संघटना, सम्राट अशोक सहकारी बँक व बारसेनगर पाचपावली मित्र परिवार यांच्या संयुक्त विद्यमाने श्रीन अरेंज सेलिब्रेशन सभागृह येथे अॅड. महेंद्र बनसोड यांचा नागरिक सत्कार करण्यात आला.

नागपूर जिल्हा वकील संघटनेचे अध्यक्ष अॅड. रोशन बागडे यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या सत्कार सोहळ्यात आवाज इंडिया टी. व्ही. चे संचालक अमन कांबळे, नागपूर जिल्हा सहकार संघटनेचे अध्यक्ष राजेंद्र घटे, प्रा. योगेश मुनेश्वर यांच्या प्रमुख उपस्थितीत महेंद्र बनसोड व त्यांच्या कार्याचा विसर झाल्याचे दिसते. शहरात कुठेही त्यांचा पुतळा किंवा स्मारक नाही. सम्राट अशोक यांचे विचार रुजविण्यासाठी नागपूर शहरात शासकीय जागेवर रितसर परवानगी घेऊन पुर्णकृती पुतळा येत्या वर्षभरात बँकेच्या सहकार्याने उभारण्याचा संकल्प आपल्या भाषनातून व्यक्त करून बनसोड यांनी हा पुतळा शोभेचे ठरू न देता त्यांचे विचार जन्मानसात रुजवण्यासाठी प्रचार व प्रसार करण्याचा मानस बनसोड यांनी व्यक्त केला. सत्कार सोहळ्याचे

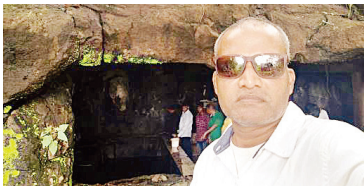
त्यांनी मला सुजाण नागरिक घडवून समाजाप्रती सेवाव्रतीची शिक्कण यामुळे मी आज समाजात कार्यरत आहे. नागपूर शहरात महपुरुषांचे मोठ्या प्रमाणात पुतळे व स्मारक आहेत परंतु सम्राट अशोक यांच्या पुर्णकृती पुतळा येत्या वर्षभरात बँकेच्या सहकार्याने उभारण्याचा संकल्प आपल्या भाषनातून व्यक्त करून बनसोड यांनी हा पुतळा शोभेचे ठरू न देता त्यांचे विचार जन्मानसात रुजवण्यासाठी प्रचार व प्रसार करण्याचा मानस बनसोड यांनी व्यक्त केला. सत्कार सोहळ्याचे

प्रास्ताविक बनसोड मित्र परिवार संघटनेचे अध्यक्ष धर्मेन्द्र बनसोड यांनी केले. संचालन उमेश वाघमारे व शांतराम रंगारी यांनी तर आभार शशिकुमार कांबळे यांनी केले. कार्यक्रमाला रमेश फुले, अॅड. बी. जी. गजभिये, डॉ. संजय चौधरी, प्रा. वर्षा बनसोड, चंद्रशेखर सोनटके, लियाकत अली, भगवान वाहने, महेंद्र भागे, तुषार शेंडे, यशवंत ठाकरे रायपूर, कविवर्य सूर्यभान शेंडे, प्रा. सुरेश पानातवणे, सि.एम. चव्हाण, प्रा. नन्दा भगत, सुनीता शेंडे, परमानंद बनसोड, मधुकर ठोके, स्वता ठाकरे ओरिसा, नितीन डेकाटे मुंबई, विजय गजभिये, प्रभाकर पानातवणे, सचिन बनसोड भन्डारा, विरेंद्र मेथ्राम, विजय रामटेके, दर्शना बनसोड, डॉ. विधिका बनसोड, अरविंद बनसोड आदिसह सामाजिक, राजकीय, सहकार क्षेत्रातील कार्यकर्ते, बौद्ध विहार समितीचे उपासक, सम्राट अशोक सहकारी बँकेचे भागधारक, बनसोड मित्र परिवारातील सदस्य, वकील संघटनाचे सदस्य व बनसोड यांचा चाहता वर्ग पावसाची तमा न बाळगता हजर होता.

लेणी संवादच्या 100 लेण्या पाहण्याचा पहिला टप्पा पूर्ण

नागपूर : एकजूट लेणी

अभ्यास प्रचार समूह, महाराष्ट्र राज्य सदस्य व लेणी संवादचे प्रफुल्ल पुरळकर यांनी भारतातील 100 लेण्या पाहण्याचा पहिला टप्पा दि. 27 ऑगस्ट 2025 रोजी अलिबाग चालू येथील वाघजाई व हिंगलाज लेणी पाहून पूर्ण केला आहे. या 100 लेण्यांमध्ये परिचित/अपरिचित लेण्यांचा समावेश आहे. 26 ऑगस्ट 2018 पासून त्यांनी लेण्या पाहण्याला सुरुवात केली. यामध्ये त्यांनी महाराष्ट्र, बिहार, मध्यप्रदेश, गोवा या राज्यातील लेण्या त्यांनी त्यांच्या एकजूट लेणी अभ्यास प्रचार समूहाच्या सदस्यांसोबत पाहिल्या आहेत. या 100 लेण्यांपैकी त्यांनी 36 लेण्यांवर लेख लिहून ते सोशल व प्रिंट मीडियामध्ये प्रकाशित केले असून जवळपास 95 लेण्यांचे फोटो अलबम बनवून त्यांनी ते पिडीएफ च्या माध्यमातून सोशल मीडियावर प्रकाशित केले आहेत.

त्यांच्या या यशामागे त्यांच्यासोबत नेहमी लेण्यांवर येणारी मित्र मंडळी त्यामध्ये खासकरून एकजूट लेणीचे प्रमुख सारिश डोळस (दादूस) यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले आहे. तसेच दिवंगत रामचंद्र सकपाळ, दिवंगत प्रा. डॉ. जयपाल कटारे व नागवंशी नंदकुमार कासारे यांचे सुरवातीला मार्गदर्शन लाभले होते. त्यांच्या कामाचा गौरव म्हणून त्यांना लेणी संवर्धक पुरस्कार देखील देण्यात आले आहेत. गेल्या वर्षापासून त्यांनी लेणी संवादच्या माध्यमातून अपरिचित लेण्यांबद्दल व्याख्यान देण्यास देखील सुरु केले आहे. यानंतर त्यांच्या आणखी 100 लेण्या ज्या गड - किल्ल्यांवर आहेत त्या पाहण्याचा पुढील संकल्प आहे, असे त्यांनी मनोगत व्यक्त केले.

महत्वाचे

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आरोग्य संघटनेच्या वतीने रविवारी संवाद परिषद

नागपूर : बाहो म्हणजे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आरोग्य संघटनेच्या वतीने रविवार दि. 31 ऑगस्ट 2025, सकाळी 10 ते 11.30 वाजेपर्यंत डॉ. आंबेडकर सभागृह, उर्विला कॉलनी येथे संवाद परिषद आयोजित केली आहे. याप्रसंगी वक्ता मंगेश दिवाळे आणि डॉ. दिप्ती किरतकर हे मार्गदर्शनाद्वारे आपले विचार व्यक्त करणार आहेत. दर रविवारी 10 ते 12 आमचे धम्म भाषण असते. यावेळी वर्षावसाच्या निमित्ताने 31 ऑगस्ट रोजी 4 वी चर्चा आहे. एकत्र भेटण्याची आणि हा समृद्ध अनुभव शेअर करण्याची उत्सुकता आहे. आपण या उपक्रमात सहभागी व्हावे असे आवाहन बाहो टीमने केले आहे.

तथागत बुद्ध विहार राखुंडेनगरात 22 प्रतिज्ञावर चर्चा

नागपूर : दि बुद्धिस्ट सोसायटी ऑफ इंडिया अर्थात भारतीय बौद्ध महासभा नागपूर शहर अंतर्गत पूर्व नागपूर शाखा या विभागातील तथागत बुद्ध विहार राखुंडेनगर खरबी इथे ज्ञानदेव गजभिये यांच्या अध्यक्षतेखाली डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना अभिप्रेत असलेला धम्म अनुयायी या विषयावर आधारित हरिदास बेलेकर यांनी मार्मिक मार्गदर्शन केले. त्यांनी आपल्या प्रवचनातून आपलेच बौद्ध लोक रूढी, परंपरा जोपासतात यावर प्रहार केला आणि आत्म्या विकासाकरिता डॉ. बाबासाहेबांनी दिलेल्या 22 प्रतिज्ञा या पालनावर भर दिला. याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष ज्ञानदेव गजभिये यांनी सुद्धा या प्रसंगी आपले मनोगत व्यक्त केले. या कार्यक्रमाला विशेष उपस्थिती राजकुमार वंजारी यांनी कार्यक्रमाची प्रस्तावना आणि पाहण्याचा परिचय करून दिला.. कार्यक्रमाचे संचालन जासूद पाटील यांनी केले. तर कार्यक्रमाचे आभार विहाराचे पदाधिकारी शिल्पा पांडे यांनी केले. हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी नलिनी मुर्मु, सुधा सुखदेवे, नंदा रामटेके, पोर्णिमा वासलिक, स्वाती गाडगे, रंजना शिंदे, रूपा मेथ्राम, अंबीशा रंगारी, आशा डगे यांनी परिश्रम घेतले. जिल्ह्यातील 204 गावात स्मशानभूमी नाही,

8,213 गावात शाळा नाही, मुख्यमंत्री

3500 गावे स्मार्ट कशी करणार : बसपा

नागपूर : नागपूर जिल्ह्यात सातनवरी या गावाची स्मार्ट इंटेलिजन्स म्हणून नियुक्ती केल्यावर राज्यात 3,500 गावे स्मार्ट करण्याची घोषणा मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी नुकतीच केली. राज्यातील 8,213 गावात अजूनही शाळा नाही, नागपूर जिल्ह्यातील 204 गावात अजूनही स्मशानभूमी नाही, ज्याची दखल स्वतः न्यायालयाला घ्यावी लागते. सरकारच्या भौगंड कारभारामुळे एक वर्षांनंतर 26 लाख लाडल्या बहिणी अपात्र ठरविल्या जातात, मात्र राज्याचे मुख्यमंत्री 3,500 स्मार्ट गावाची पोखळ घोषणा करतात, याकडे बसपा नेते उत्तम शेवडे यांनी लक्ष केंद्रित केले. यापूर्वी नागपुरला 'स्मार्टसिटी'चा दर्जा दिला गेला असला तरी एक दिवसाच्या पावसात शहराचे कसे बेहाल होतात हे अनेकदा दिसून आले. एवढेच नव्हे तर पिण्याच्या पाण्याचीही समस्या अजूनही या स्मार्ट महानगराची सुटलेली नाही. रस्त्यावर खड्डे की खड्ड्यात रस्ते हा प्रश्न अजूनही अनुत्तरीत आहे. या नागपूर शहराचेच मुख्यमंत्री असून, हेवीवेट केंद्रीय मंत्री सुद्धा येथीलच आहेत, तरीही महानगराची दुर्दशा का? असाही प्रश्न महाराष्ट्र प्रदेश बसपाचे मीडिया प्रभारी उत्तम शेवडे यांनी विचारला आहे.

जुना बगडांग येथे ताऱ्हा पोळा साजरा

नागपूर : विदर्भाच्या सांस्कृतिक आणि शैतीप्रधान परंपरेचा एक महत्त्वाचा सण म्हणजे बैल पोळा. आपला नंदी सर्वात छान दिसावा म्हणून चिमुकल्यांनी केलेली आकर्षक सजावट, शिवाजी महाराज, झलकारी बाई, शेतकरी, सावित्रीबाई, पोलीस अशा वेशभूषा करून नटलेले लहान मुले आकर्षक डौलदार लाकडी बैलासोबत लावलेले सामाजिक संदेश, अशा उत्साहाच्या वातावरणात ताऱ्हा पोळ्यात सहभागी झाले होते. यावेळी स्वरा शेंडे, आईरा मंढे, दिव्यांका गणवीर, युवराज गणवीर, सयान पाटिल, वशिक बोरकर, निहाश वैरागडे, हर्ष सोनडवले, ओजस वालंदे या मुलांना बक्षिसे देण्यात आली. या उत्साहात सहभागी झालेल्या सर्व चिमुकल्यांना खाऊ आणि साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

